

บทที่ 4

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของสตรีไทยเกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยบุตร

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของสตรีไทยเกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยบุตรนี้ ปัจจัยที่จะนำมาศึกษาได้แก่ ปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร เนื่องจากว่าผู้ที่มีลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคมแตกต่างกัน น่าจะมีความคิดหรือความคาดหวังต่าง ๆ แยกต่างหาก เช่น ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรรม ก็น่าจะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรมากกว่าผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกรรม เพราะลักษณะอาชีพ เอื้ออำนวยต่อการที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมระหว่างเขตเมือง และ เขตชนบทก็มักจะมีอิทธิพลต่อประชากรใน เขตนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้บุคคลมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ แยกต่างหากด้วย

ดังนั้นในบทนี้จะเป็นการศึกษาถึง ปัจจัยทางด้านประชากร ได้แก่ อายุ อายุแรกสมรส สถานภาพสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิต เพศของบุตร และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา การเปิดรับสื่อสารมวลชน ซึ่งคาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร โดยมีตัวแปร เขตเมืองและเขตชนบท เป็นตัวแปรควบคุม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร
อายุและ เขตที่อยู่อาศัย

อายุ(ปี)	ความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร			รวม
	พึ่งพา	ไม่พึ่งพา	ไม่แน่ใจ,ขึ้นอยู่กับบุตร	
<u>เขตเมือง</u>				
ต่ำกว่า 25	80.0(16)	20.0(4)	-	100.0(20)
25 - 34	64.7(46)	28.6(20)	5.7(4)	100.0(70)
35 - 44	75.0(60)	21.3(17)	3.8(3)	100.0(80)
45 +	77.4(72)	19.4(18)	3.2(3)	100.0(93)
รวม	73.8(194)	22.4(59)	3.8(10)	100.0(263)

$$\chi^2 = 4.09 \quad P\text{-Value} > .05$$

<u>เขตชนบท</u>				
ต่ำกว่า 25	96.5(191)	2.5(5)	1.0(2)	100.0(198)
25 - 34	93.3(360)	3.6(14)	3.1(12)	100.0(386)
35 - 44	96.5(389)	2.2(9)	1.2(5)	100.0(403)
45 +	96.9(508)	1.7(9)	1.3(7)	100.0(524)
รวม	95.8(1448)	2.4(37)	1.7(26)	100.0(1511)

$$\chi^2 = 9.67 \quad P\text{-Value} > .05$$

ปัจจัยทางด้านประชากร

อายุ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุสตรีกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรนั้น De Vos พบว่าในได้วันสตรีที่มีอายุมากจะมีความคาดหวังที่จะได้รับการช่วยเหลือจากบุตรทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าสตรีที่มีอายุน้อยกว่า (De Vos 1984: 16) แต่ในการศึกษารุ่นนี้ (ตารางที่ 19) พบว่า อายุของสตรีไทยในเขตเมืองไม่ทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความคาดหวังของสตรีที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร โดยเฉพาะสตรีในกลุ่มอายุ ต่ำกว่า 25 ปี, 45 ปีขึ้นไป, 35-44 ปี มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในอัตราส่วนร้อยละใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 80.0, 77.4 และ 75.0 ตามลำดับ แต่สตรีในกลุ่มอายุ 25-34 ปี มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรน้อยกว่าสตรีในกลุ่มอายุอื่น ๆ คือมีเพียงร้อยละ 65.7 เท่านั้น ทั้งนี้คงจะเนื่องมาจากว่าสตรีในเขตเมืองกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่อาจจะยังไม่มีบุตร หรือมีบุตรแล้วแต่บุตรยังเล็กอยู่ และจากผลงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าสตรีในเขตเมืองจะทำการสมรสช้า กล่าวคือ อายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของสตรีในเขตเมืองมักจะสูงกว่าสตรีในเขตชนบท ซึ่งสตรีในเขตเมืองจะมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย 25.5 ปี (ภัสสรสิมานนท์ 2529: 5 และจากตารางที่ 12) ในการศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ De Vos อาจจะเป็นเพราะว่า De Vos ศึกษาเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ไม่ได้ศึกษาถึงการพึ่งพาอาศัยบุตรในเรื่องอื่น ๆ ด้วย เมื่อนำมาทดสอบด้วยค่า χ^2 พบว่าอายุของสตรีในเขตเมือง ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร และไม่มีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า ไม่ว่าสตรีในกลุ่มอายุใดก็ตาม ต่างก็มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในอัตราส่วนร้อยละใกล้เคียงกัน

สำหรับสตรีในเขตชนบทก็พบเช่นเดียวกับสตรีในเขตเมือง กล่าวคือ อายุของสตรีไม่ทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร จะพบว่า สตรีในกลุ่มอายุแตกต่างกันจะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในอัตราส่วนร้อยละใกล้เคียงกันมาก จากการศึกษาพบว่า สตรีในกลุ่มอายุต่ำกว่า 25 ปี 25-34 ปี 35-44 ปี และ 45 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร ร้อยละ 96.5, 93.3, 96.5 และ 96.9 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากว่า สตรีในเขตชนบททุกกลุ่มอายุส่วนใหญ่ทำงานเกี่ยวกับการเกษตรกรรม จึงต้องการแรงงานไว้ช่วย ดังนั้นจึงมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรสูงมาก เมื่อทดสอบด้วยค่า χ^2 จะพบว่า อายุของสตรีในเขตชนบทไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร

เมื่อเปรียบเทียบอายุกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรของสตรีในเขตเมืองและเขตชนบทแล้วจะพบว่า สตรีในเขตเมืองที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่สูงกว่าสตรีในกลุ่มอายุอื่น ๆ และสตรีในกลุ่มอายุ 25-34 ปี จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร ในสัดส่วนที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ สำหรับในเขตชนบทสตรีที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรสูงกว่าสตรีในกลุ่มอายุอื่น แต่ทุกกลุ่มอายุก็ไม่มี ความแตกต่างกันมากนัก

สรุปได้ว่า อายุของสตรีในเขตเมืองและเขตชนบท ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร นั่นคือ สตรีในเขตเมืองและสตรีในเขตชนบทที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และไม่สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อายุแรกสมรสของสตรี

อายุแรกสมรสของสตรีที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร คง เนื่องจากว่าสตรีที่มีอายุแรกสมรสน้อยกว่า ส่วนใหญ่จะมีบุตรเร็วกว่าสตรีที่มีอายุแรกสมรสมากกว่า และจากผลงานวิจัยที่ผ่านมาจะพบว่า สตรีที่สมรสเมื่ออายุน้อยกว่า จะมีภาวะเจริญพันธุ์สูงกว่าสตรีที่สมรสเมื่ออายุมากกว่า (นพวรรณ ปาลวัฒน์วิไชย 2516: 64, พรพิมล เมธาสิขณ์ 2526: 56) ดังนั้นจึงน่าจะ เป็น เหตุผลที่ทำให้สตรีที่มีอายุแรกสมรสน้อยกว่ามีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรสูงกว่า

ในการศึกษาความสัมพันธ์ของอายุแรกสมรสกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรของสตรีในเขตเมือง (ตารางที่ 20) พบว่า อายุแรกสมรสของสตรีในเขตเมืองมีความสัมพันธ์ในทางกลับกัน กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร กล่าวคือสตรีที่มีอายุแรกสมรสต่ำกว่า จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่สูงกว่าสตรีในกลุ่มอายุแรกสมรสสูงกว่า เช่น สตรีที่มีอายุแรกสมรสต่ำกว่า 20 ปี จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรร้อยละ 90.1 รองลงมาคือ สตรีในกลุ่มอายุแรกสมรส 20-24 ปี และ 30 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 71.6 และ 60.0 ตามลำดับ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า สตรีในกลุ่มอายุแรกสมรส 30 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในอัตราส่วนร้อยละสูงกว่าสตรีในกลุ่มอายุแรกสมรส 25-29 ปี ทั้งนี้คงจะเนื่องมาจาก ตัวอย่างของสตรีในกลุ่มนี้มีน้อยเกินไป เมื่อทดสอบด้วยค่า χ^2 จะพบว่า อายุแรกสมรสของสตรีไทยในเขตเมืองมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ สตรีที่มีอายุแรกสมรสแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรแตกต่างกัน และสตรีที่มีอายุแรกสมรสต่ำ จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่สูงกว่าสตรีที่มีอายุแรกสมรสสูง ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 20 อัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร
อายุแรกสมรสและเขตที่อยู่อาศัย

อายุแรกสมรส (ปี)	ความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร			รวม
	พึ่งพา	ไม่พึ่งพา	ไม่แน่ใจ, ขึ้นอยู่กับบุตร	
เขตเมือง				
ต่ำกว่า 20	90.1 (73)	8.6 (7)	1.2 (1)	100.0 (81)
20 - 24	71.6 (83)	24.1 (28)	4.3 (5)	100.0 (116)
25 - 29	57.4 (31)	35.2 (19)	7.4 (4)	100.0 (54)
30+	60.0 (6)	40.0 (4)	-	100.0 (10)
รวม	73.9 (193)	22.2 (58)	3.8 (10)	100.0 (261)

$$\chi^2 = 21.3 \quad P\text{-Value} < .05$$

เขตชนบท				
ต่ำกว่า 20	96.3 (733)	2.4 (18)	1.3 (10)	100.0 (761)
20 - 24	95.7 (558)	2.1 (12)	2.2 (13)	100.0 (583)
25 - 29	92.4 (110)	5.9 (7)	1.7 (2)	100.0 (119)
30+	100.0 (29)	-	-	100.0 (29)
รวม	95.8 (1430)	2.5 (37)	1.7 (25)	100.0 (1492)

$$\chi^2 = 9.09 \quad P\text{-Value} > .05$$

สำหรับสตรีในเขตชนบท พบว่า อายุแรกสมรส ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างในความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร จะเห็นได้ว่า สตรีในทุกกลุ่มอายุแรกสมรสจะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในอัตราส่วนร้อยละใกล้เคียงกัน คงเนื่องจากว่าสตรีเหล่านี้ต้องการใช้แรงงานจากบุตร จึงมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรสูงในอัตราส่วนร้อยละใกล้เคียงกันทุกกลุ่ม กล่าวคือ สตรีในกลุ่มอายุแรกสมรส ต่ำกว่า 20 ปี 20-24 ปี 25-29 ปี และ 30 ปีขึ้นไป จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรร้อยละ 96.3 95.7 92.4 และ 100.0 ตามลำดับ สำหรับสตรีในกลุ่มอายุแรกสมรส 30 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในอัตราส่วนร้อยละสูงกว่ากลุ่มอายุแรกสมรสอื่น ๆ อาจจะเป็นเพราะว่าตัวอย่างของสตรีในกลุ่มนี้มีน้อยเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีในกลุ่มอายุแรกสมรสกลุ่มอื่น ๆ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่า χ^2 พบว่าอายุแรกสมรสกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรของสตรีในเขตชนบท ไม่มีความสัมพันธ์กัน และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05 นั่นคือ สตรีที่มีอายุแรกสมรสแตกต่างกันจะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในอัตราส่วนร้อยละใกล้เคียงกัน

สรุปได้ว่า อายุแรกสมรสของสตรีในเขตเมืองกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ สตรีที่มีอายุแรกสมรสต่ำ จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่สูงกว่าสตรีที่มีอายุแรกสมรสสูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สำหรับอายุแรกสมรสของสตรีในเขตชนบทกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่า อายุแรกสมรสที่แตกต่างกัน จะไม่มีผลต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร
สถานภาพสมรสและเขตที่อยู่อาศัย

สถานภาพสมรส	ความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร			รวม
	พึ่งพา	ไม่พึ่งพา	ไม่แน่ใจ, ขึ้นอยู่กับบุตร	
เขตเมือง				
กำลังอยู่กินกับสามี	72.1 (168)	23.6 (55)	4.3 (10)	100.0 (233)
แยกกันอยู่, หย่าร้าง	77.8 (7)	22.2 (2)	-	100.0 (9)
หม้าย	90.5 (19)	9.5 (2)	-	100.0 (21)
รวม	73.8 (194)	22.4 (59)	3.8 (10)	100.0 (263)

$\lambda = 0.00$

เขตชนบท				
กำลังอยู่กินกับสามี	96.1 (1,284)	2.5 (33)	1.4 (19)	100.0 (1,336)
แยกกันอยู่, หย่าร้าง	88.9 (56)	4.8 (3)	6.3 (4)	100.0 (63)
หม้าย	96.4 (108)	.9 (1)	2.7 (3)	100.0 (112)
รวม	95.8 (1,448)	2.4 (37)	1.7 (26)	100.0 (1,511)

$\lambda = 0.00$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานภาพสมรส

การนำสถานภาพสมรสเข้ามาศึกษาในครั้งนี้ เพื่อที่จะทราบว่า สตรีที่มีสถานภาพสมรส แตกต่างกัน เช่น ก่าส่งอยู่กินกับสามี แยกกันอยู่ หย่าร้าง และเป็นหม้ายนั้น จะมีความหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรแตกต่างกันหรือไม่ และจากการศึกษาครั้งนี้ (ตารางที่ 21) พบว่า สตรีในเขตเมืองที่เป็นหม้าย มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในอัตราส่วนร้อยละสูงกว่าสตรีที่มีสถานภาพสมรสอื่น คือมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร ร้อยละ 90.5 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า สตรีที่เป็นหม้ายนั้น เมื่อสามีสิ้นชีวิตแล้ว จะทำให้ขาดที่พึ่ง และขาดความอบอุ่น ดังนั้นจึงมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร ซึ่งอาจจะมีความต้องการให้บุตรช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจหรือทางด้านจิตวิทยา เช่น ให้อุปการะเมื่อเจ็บป่วย เป็นเพื่อน ฯลฯ สำหรับสตรีที่แยกกันอยู่และหย่าร้างนั้น มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรร้อยละ 77.8 และสตรีที่ก่าส่งอยู่กินกับสามีนั้นมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรน้อยที่สุด คือมีเพียงร้อยละ 72.1 เท่านั้น เมื่อทดสอบด้วยค่า Lambda (λ) พบว่าค่า $\lambda = 0,00$ แสดงว่าสถานภาพสมรสที่แตกต่างกันจะไม่มีผลต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร และไม่สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สำหรับสตรีในชนบท พบว่า สถานภาพสมรสไม่ทำให้เกิดความแตกต่างในความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร เช่นเดียวกับเขตเมือง กล่าวคือ สตรีที่ก่าส่งอยู่กินกับสามี กับสตรีที่เป็นหม้าย จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 96.1 และ 96.4 ตามลำดับ สำหรับสตรีที่แยกกันอยู่และหย่าร้าง จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่นเพียงเล็กน้อย คือมีร้อยละ 88.9 เมื่อพิจารณาสถานภาพสมรสของสตรีทั้งสามกลุ่มแล้ว ก็พบว่าไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เมื่อทดสอบด้วยค่า Lambda (λ) พบว่า $\lambda = 0.00$ แสดงว่า สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันจะไม่มีผลต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรของสตรี

สรุปได้ว่า สถานภาพสมรสของสตรีในเขตเมืองและเขตชนบท ไม่มีผลต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร สตรีที่เป็นหม้าย หย่าร้าง แยกกันอยู่ และก่าส่งอยู่กินกับสามีจะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และไม่สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 22 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร
จำนวนบุตรที่มีชีวิตและ เขตที่อยู่อาศัย

จำนวนบุตรที่มีชีวิต	ความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร			รวม
	พึ่งพา	ไม่พึ่งพา	ไม่แน่ใจ, ขึ้นอยู่กับบุตร	
<u>เขตเมือง</u>				
1 - 2	67.6(48)	31.0(22)	1.4(1)	100.0(71)
3 - 4	70.9(56)	22.8(18)	6.3(5)	100.0(79)
5+	82.6(38)	15.2(7)	2.2(1)	100.0(46)
รวม	72.4(148)	24.0(47)	3.6(7)	100.0(196)

$$\chi^2 = 6.7 \text{ P-Value} > .05$$

<u>เขตชนบท</u>				
1 - 2	94.0(345)	3.5(13)	2.5(9)	100.0(367)
3 - 4	96.4(325)	2.4(8)	1.2(4)	100.0(337)
5+	96.6(393)	1.7(7)	1.7(7)	100.0(407)
รวม	95.7(1,063)	2.5(28)	1.8(20)	100.0(1,111)

$$\chi^2 = 4.3 \text{ P-Value} > .05$$

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จำนวนบุตรที่มีชีวิต

จำนวนบุตรที่มีชีวิต มักจะมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของสตรีที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร จากการศึกษาของ พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ พบว่า สตรีที่ต้องการพึ่งพาอาศัยบุตรเมื่อเข้าสู่วัยชรา จะมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตมากกว่าผู้ที่ไม่คิดจะพึ่งพาอาศัยบุตร (Pichit Pitaktesombati 1981: 512-154) และกรรณิการ์ สุขเกษม (2525: 8) พบว่า ความคาดหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือจากบุตรนั้น ได้รับอิทธิพลจากจำนวนบุตรที่มีชีวิตเท่านั้น

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรที่มีชีวิตกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรของสตรีในเขตเมือง จากตารางที่ 22 พบว่า สตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต 5 คนขึ้นไป มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร ร้อยละ 82.6 และสัดส่วนนี้จะลดลงไปเรื่อย ๆ ในสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตน้อยลงไป สำหรับสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต 3-4 คน และ 1-2 คน จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรร้อยละ 70.9 และ 67.6 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต 3-4 คน และสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต 1-2 คนแล้ว จะพบว่าสัดส่วนของสตรีทั้งสองกลุ่มนี้มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรไม่แตกต่างกันมากนัก และเมื่อทดสอบด้วยค่า χ^2 พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าจำนวนบุตรที่มีชีวิต ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร นั่นคือ สตรีที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในอัตราส่วนร้อยละใกล้เคียงกัน

สตรีในเขตชนบทก็พบเช่นเดียวกับสตรีในเขตเมือง กล่าวคือ จำนวนบุตรที่มีชีวิตไม่มีผลต่อความแตกต่างในความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร จะเห็นได้ว่า สตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต 5 คน 3-4 คน และ 1-2 คน จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในอัตราส่วนร้อยละใกล้เคียงกันมาก คือร้อยละ 96.6, 96.4 และ 94.0 ตามลำดับ คงจะเนื่องมาจากว่าสตรีทั้งสองกลุ่มนี้มีอาชีพที่ต้องใช้แรงงาน จึงมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในอัตราส่วนร้อยละใกล้เคียงกัน และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่า χ^2 พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าจำนวนบุตรที่มีชีวิตที่แตกต่างกันจะไม่มีผลต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร

สรุปได้ว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรีในเขตเมืองและเขตชนบท ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สตรีในเขตเมืองและเขตชนบทที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และการศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 23 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร
เพศของบุตรและเขตที่อยู่อาศัย

เพศของบุตร	ความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร			รวม
	พึ่งพา	ไม่พึ่งพา	ไม่แน่ใจ, ขึ้นอยู่กับบุตร	
เขตเมือง				
ไม่มีบุตร	75.0(6)	12.5(1)	12.5(1)	100.0(8)
มีเฉพาะบุตรสาว	67.7(21)	25.8(8)	6.5(2)	100.0(31)
มีเฉพาะบุตรชาย	80.6(29)	16.7(6)	2.8(1)	100.0(36)
มีทั้งบุตรชายและ บุตรสาว	71.3(92)	25.6(33)	3.1(4)	100.0(129)
รวม	72.5(148)	23.5(48)	3.9(8)	100.0(204)

$$\chi^2 = 4.23 \quad P\text{-Value} > .05$$

เขตชนบท				
ไม่มีบุตร	96.0(72)	2.7(2)	1.3(1)	100.0(75)
มีเฉพาะบุตรสาว	92.3(156)	4.7(8)	3.0(5)	100.0(169)
มีเฉพาะบุตรชาย	95.5(169)	2.8(5)	1.7(3)	100.0(177)
มีทั้งบุตรชายและ บุตรสาว	96.5(738)	2.0(15)	1.6(12)	100.0(765)
รวม	95.7(1,135)	2.5(30)	1.8(21)	100.0(1,186)

$$\chi^2 = 6.15 \quad P\text{-Value} > .05$$

เพศของบุตร

เพศของบุตรมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของสตรีในการพึ่งพาอาศัยบุตร สตรีบางคนก็ต้องการพึ่งพาอาศัยบุตรชายในยามชรา บางคนก็ต้องการพึ่งพาบุตรสาวในยามชรา จากการศึกษาเรื่อง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเด็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มารดาในเขตชนบท ร้อยละ 86.8 ต้องการพึ่งพาอาศัยบุตรชายยามชรา และร้อยละ 94.4 ต้องการพึ่งพาบุตรสาวยามชรา สำหรับมารดาในเขตเมืองต้องการพึ่งพาอาศัยบุตรชายและบุตรสาวร้อยละ 65.3 และร้อยละ 73.1 (นพวรรณ จงวัฒนา และจตุรา มนัสไพบุลย์ 2529: 71-73)

ในการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพศของบุตรกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรของสตรีในเขตเมือง พบว่า สตรีที่มีเฉพาะบุตรชายจะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร ร้อยละ 80.6 สตรีที่ไม่มีบุตร มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรร้อยละ 75.0 ซึ่งอยู่ในสัดส่วนที่สูงกว่าสตรีที่มีบุตรสาว และสตรีที่มีทั้งบุตรชายและบุตรสาว คงจะเนื่องจากว่าสตรีในกลุ่มตัวอย่างนี้มีน้อย สำหรับสตรีที่มีเฉพาะบุตรสาว และมีทั้งบุตรชายและบุตรสาวนั้น มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรร้อยละ 67.7 และ 71.3 เมื่อพิจารณาผู้ทั้งหมดแล้วจะพบว่า อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่มีเพศของบุตรแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และเมื่อทดสอบด้วยค่า χ^2 จะพบว่า เพศของบุตรและความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร ไม่มีความสัมพันธ์กัน และไม่สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สำหรับสตรีในเขตชนบทก็พบเช่นเดียวกับสตรีในเขตเมือง กล่าวคือ เพศของบุตร ไม่มีผลแตกต่างในความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร จะเห็นได้ว่าสตรีที่มีเฉพาะบุตรสาว มีเฉพาะบุตรชาย และมีทั้งบุตรชายและบุตรสาว จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในอัตราส่วนร้อยละที่ใกล้เคียงกันคือร้อยละ 92.3 95.5 และ 96.5 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบด้วยค่า χ^2 จะพบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปแล้วจะพบว่า สตรีในเขตเมืองและเขตชนบท ที่มีเพศของบุตรแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และไม่สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 24 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร
อาชีพและเขตที่อยู่อาศัย

อาชีพ	ความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร			รวม
	พึ่งพา	ไม่พึ่งพา	ไม่แน่ใจ, ขึ้นอยู่กับบุตร	
เขตเมือง				
วิชาชีพ, ค้าขาย	71.4(90)	26.2(33)	2.4(3)	100.0(126)
เกษตรกร	71.4(5)	14.3(1)	14.3(1)	100.0(7)
กรรมกร, บริการ	76.5(91)	18.5(22)	5.0(6)	100.0(119)
รวม	73.8(186)	22.2(56)	4.0(10)	100.0(252)

$$\lambda = 0.0$$

เขตชนบท				
วิชาชีพ, ค้าขาย	88.1(104)	9.3(11)	2.5(3)	100.0(118)
เกษตรกร	97.2(1143)	1.4(16)	1.4(17)	100.0(1,176)
กรรมกร, บริการ	91.8(168)	5.5(10)	2.7(5)	100.0(183)
รวม	95.8(1,415)	2.5(37)	1.7(25)	100.0(1,477)

$$\lambda = 0.0$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

อาชีพของสตรี

อาชีพของสตรีมักจะมี ความแตกต่างในความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร จากการศึกษาของ เสาวภา อีระประทีป (2526: 49) พบว่า สตรีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญแก่คุณค่าของบุตรในค่านิยมเศรษฐกิจมากกว่าสตรีที่เป็นแม่บ้าน

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของสตรีในเขตเมืองกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร (ตารางที่ 24) พบว่า อาชีพไม่มีผลต่อความแตกต่างในความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร กล่าวคือ สตรีที่มีอาชีพแตกต่างกัน เช่น สตรีที่ทำงานใช้วิชาชีพและค้าขาย เกษตรกรรม กรรมกรและบริการ จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในอัตราส่วนร้อยละที่ไม่แตกต่างกันมากนัก คือมีร้อยละ 71.4, 71.4 และ 76.5 ตามลำดับ เมื่อนำสังเกตว่า สตรีที่ทำงานด้านเกษตรกรรม จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่เท่ากับสตรีที่ทำงานใช้วิชาชีพ ค้าขาย และในสัดส่วนที่ต่ำกว่าสตรีที่เป็นกรรมกรและบริการ ทั้งนี้คงจะเนื่องมาจากว่า ตัวอย่างของสตรีในกลุ่มนี้มีน้อยเกินไป เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่า Lambda (λ) พบว่า $\lambda = 0.0$ แสดงว่าอาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร นั่นคือ สตรีที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

สำหรับสตรีในเขตชนบทก็พบเช่นเดียวกับสตรีในเขตเมือง กล่าวคือ อาชีพไม่มีผลต่อความแตกต่างในความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร สตรีที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร ในอัตราส่วนร้อยละที่ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะสตรีที่ทำงานวิชาชีพ ค้าขาย กับสตรีที่เป็นกรรมกรและบริการ จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คงจะเนื่องจากว่าสตรีทั้งสองกลุ่มนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกัน สำหรับสตรีที่ทำงานเกษตรกรรม จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรร้อยละ 97.2 ซึ่งมีสัดส่วนของความคาดหวังสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า สตรีในกลุ่มตัวอย่างนี้ มีจำนวนมากที่สุด และหวังพึ่งแรงงานจากบุตร จึงทำให้มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรสูงกว่า เมื่อทดสอบด้วยค่า Lambda (λ) พบว่า $\lambda = 0.0$ แสดงว่าอาชีพไม่มีผลต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร นั่นคือสตรีที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

สรุปได้ว่า อาชีพของสตรีในเขตเมืองและเขตชนบทไม่มีผลต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร และไม่สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 25 อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร
ระดับการศึกษาและ เขตที่อยู่อาศัย

ระดับการศึกษา	ความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร			รวม
	พึ่งพา	ไม่พึ่งพา	ไม่แน่ใจ, ขึ้นอยู่กับบุตร	
เขตเมือง				
ไม่ได้เรียน	94.7 (37)	2.6 (1)	-	100.0 (38)
ป.1 - ป.4	78.7 (107)	16.2 (22)	5.1 (7)	100.0 (136)
ป.5 - ม.ศ.3	62.7 (32)	35.3 (18)	2.0 (1)	100.0 (51)
ม.ศ.4 ขึ้นไป	47.4 (18)	47.4 (18)	5.8 (2)	100.0 (38)
รวม	73.8 (194)	22.4 (59)	3.8 (10)	100.0 (263)

$$\chi^2 = 33.8 \text{ P-Value} < .05$$

เขตชนบท				
ไม่ได้เรียน	96.4 (269)	2.2 (6)	1.4 (4)	100.0 (279)
ป.1 - ป.4	96.7 (1,135)	1.6 (19)	1.7 (20)	100.0 (1,174)
ป.5 - ม.ศ.3	85.7 (30)	8.6 (3)	5.7 (2)	100.0 (35)
ม.ศ.4 ขึ้นไป	60.9 (14)	39.1 (9)	-	100.0 (23)
รวม	95.8 (1,448)	2.8 (37)	1.7 (26)	100.0 (1,511)

$$\chi^2 = 142.3 \text{ P-Value} < .05$$

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษามักจะมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร เพราะสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงก็จะมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ได้มากกว่าสตรีที่มีระดับการศึกษาระดับต่ำ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรด้วย จากการศึกษาของ De Vos พบว่า สตรีในไต้หวัน และฟิลิปปินส์ ที่มีการศึกษาค่ากว่าจะมีความคาดหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือจากบุตร ทางด้านการเงินมากกว่าสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า (De Vos 1984: 16) และเสาวภา อีระประทีป (2526: 53-55) พบว่า สตรีที่ไม่มีการศึกษาจะให้ความสำคัญแก่คุณค่าของบุตรในเรื่องเศรษฐกิจมากกว่าสตรีที่มีการศึกษาระดับวิทยาลัย หรือสูงกว่า

จากการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรของสตรีในเขตเมือง จากตารางที่ 25 พบว่า ระดับการศึกษาของสตรีมีความสัมพันธ์ในทางกลับกันกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร นั่นคือ สตรีที่มีการศึกษาค่ากว่า จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่สูงกว่าสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า กล่าวคือ ผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือจะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรร้อยละ 94.7 และอัตราส่วนร้อยละจะลดลงไปเรื่อย ๆ ในกลุ่มสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้น กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาในระดับ ป.1-ป.4, ป.5-ม.ศ. 3, ม.ศ. 4 ขึ้นไป มีร้อยละ 78.7, 62.7 และ 47.4 ตามลำดับ การศึกษาค่าครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ De Vos และเสาวภา อีระประทีป จากการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติ χ^2 จะพบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีผลต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ สตรีที่มีระดับการศึกษาค่าจะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรสูงกว่าสตรีที่มีระดับการศึกษาสูง

สำหรับสตรีในเขตชนบท ก็พบเช่นเดียวกับสตรีในเขตเมือง กล่าวคือ ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ในทางกลับกันกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร จะเห็นได้ว่า สตรีที่มีระดับการศึกษาค่าจะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรสูงกว่าสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่สูงไว้ จากการศึกษาจะพบว่า สตรีที่ไม่ได้เรียนหนังสือและสตรีที่มีการศึกษาในระดับ ป.1-ป.4 มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่ใกล้เคียงมาก กล่าวคือ สตรีที่ไม่ได้เรียนหนังสือและสตรีที่มีการศึกษาในระดับ ป.1-ป.4 มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรร้อยละ 96.4 และ 96.7 ตามลำดับ ทั้งนี้คงจะเนื่องมาจากว่าสตรีที่เรียนจบระดับ ป.1-ป.4 ส่วนใหญ่เมื่อเรียนจบการศึกษาภาคบังคับแล้วก็จะทำงาน เกษตรกรรม และการศึกษาในระดับ ป.1-ป.4

ก็ยังถือว่าเป็นการศึกษาชั้นต่ำ ดังนั้น ผู้ที่ไม่ได้เรียนและผู้ที่ยังเรียนในระดับ ป. 1-ป. 4 จึงมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรอยู่ในระดับใกล้เคียงกันและอัตราส่วนร้อยละจะลดลงไปอีกเรื่อย ๆ เมื่อสตรีมีระดับการศึกษาสูงขึ้น เช่น สตรีที่มีการศึกษาระดับ ป. 5-ม.ศ. 3 มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรร้อยละ 85.7 และผู้ที่มีการศึกษาระดับ ม.ศ. 4 ขึ้นไป จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่น้อยที่สุด คือ ร้อยละ 60.9 เมื่อทดสอบด้วยค่า χ^2 จะพบว่าระดับการศึกษากับความคาดหวังในการพึ่งพาอาศัยบุตรของสตรีในเขตชนบท มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ :05 นั่นคือ สตรีในเขตชนบทที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรแตกต่างกันด้วย

สรุปได้ว่า ระดับการศึกษาของสตรีในเขตเมืองและสตรีในเขตชนบทมีความสัมพันธ์ในทางกลับกันกับความคาดหวังของสตรีที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร และสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ สตรีที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรสูงกว่าสตรี ที่มีระดับการศึกษาสูง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 อัตราผ่านร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึ่งหาอาศัยบุตร การเปิดรับสื่อสารมวลชนและเขตที่อยู่อาศัย

การเปิดรับสื่อสารมวลชน	ความคาดหวังที่จะพึ่งหาอาศัยบุตร			รวม
	พึ่งหา	ไม่พึ่งหา	ไม่แน่ใจ, ขึ้นอยู่กับบุตร	
<u>เขตเมือง</u>				
ต่ำ	95.0(38)	5.0(2)	-	100.0(40)
ปานกลาง	70.0(63)	24.4(22)	5.6(5)	100.0(90)
สูง	60.2(59)	34.7(34)	5.1(5)	100.0(98)
รวม	70.2(160)	25.4(58)	4.4(10)	100.0(228)

$$\chi^2 = 16.9 \quad P\text{-Value} < .05$$

<u>เขตชนบท</u>				
ต่ำ	97.3(545)	1.3(7)	1.4(8)	100.0(560)
ปานกลาง	94.6(332)	3.7(13)	1.7(6)	100.0(351)
สูง	81.4(57)	12.9(9)	5.7(4)	100.0(70)
รวม	95.2(934)	3.0(29)	1.8(18)	100.0(981)

$$\chi^2 = 37.3 \quad P\text{-Value} < .05$$

การเปิดรับสื่อสารมวลชน

การเปิดรับสื่อสารมวลชน เช่น ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ หรืออ่านหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ จะทำให้บุคคลมีความทันสมัยยิ่งขึ้น และมีผลกระทบต่อความคาดหวังที่จะพึ่งหาอาศัยบุตรด้วย จากการศึกษาของ De Vos พบว่า สตรีทั้งในไต้หวันและฟิลิปปินส์ที่ดูโทรทัศน์ และฟังวิทยุทุกวัน จะมีความคาดหวังที่จะได้รับการช่วยเหลือจากบุตรน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยดูโทรทัศน์และฟังวิทยุ หรือเคยดูโทรทัศน์และฟังวิทยุ แค่บาง ๆ ครั้ง (De Vos 1984: 31)

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การ เปิดรับสื่อสารมวลชนกับความคาดหวังที่จะ
 พึ่งพาอาศัยบุตรของสตรีในเขตเมือง (ตารางที่ 26) พบว่า การ เปิดรับสื่อสารมวลชนในระดับ
 แยกต่างกันจะมีผลต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร กล่าวคือ สตรีที่มีการ เปิดรับสื่อสารมวลชน
 อยู่ในระดับต่ำ จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรสูงกว่าสตรีที่มีการ เปิดรับสื่อสารมวลชนใน
 ระดับปานกลาง และในระดับสูง และอัตราส่วนร้อยละจะลดลงเรื่อย ๆ เมื่อสตรีมีการ เปิดรับสื่อสาร
 มวลชนในระดับสูงขึ้นในการศึกษารั้งนี้ จะพบว่าสตรีที่มีการ เปิดรับสื่อสารมวลชนในระดับต่ำ จะมี
 ความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรร้อยละ 95.0 และสตรีที่มีการ เปิดรับสื่อสารมวลชนในระดับปาน
 กลาง และในระดับสูง มีร้อยละ 70.0 และ 60.2 จะ เห็นได้ว่า ผู้ที่มีการ เปิดรับสื่อสารมวลชน
 ในระดับต่ำจะแตกต่างจากผู้ที่มีการ เปิดรับสื่อสารมวลชนในระดับปานกลางและในระดับสูงถึงร้อยละ
 25.0 และร้อยละ 34.8 ซึ่งนับว่ามากพอสมควร เมื่อทดสอบด้วยค่า χ^2 พบว่า การ เปิดรับ
 สื่อสารมวลชนกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ
 .05 ซึ่งแสดงว่าการ เปิดรับสื่อสารมวลชนในระดับที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพา
 อาศัยบุตรอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สำหรับการ เปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรีในเขตชนบท ก็มีผลต่อความคาดหวังที่จะพึ่ง
 พาอาศัยบุตรเช่นเดียวกับสตรีในเขตเมือง จะเห็นได้ว่าสตรีที่มีการ เปิดรับสื่อสารมวลชนที่แตกต่าง
 กันจะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรแตกต่างกัน คือสตรีที่มีการ เปิดรับสื่อสารมวลชนในระดับต่ำ
 ปานกลาง และในระดับสูง มีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรร้อยละ 97.3, 94.6 และ 81.4
 เป็นที่น่าสังเกตว่าสัดส่วนของการ เปิดรับสื่อสารมวลชน กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรถึง
 แม้จะแตกต่างกันแต่ก็ยังอยู่ในระดับสูงทุกกลุ่ม เช่น สตรีที่มีการ เปิดรับสื่อสารมวลชนอยู่ในระดับสูง
 ก็ยังมีความคาดหวังที่สูงกว่าสตรีในเขตเมืองที่มีการ เปิดรับสื่อสารมวลชนอยู่ในระดับปานกลาง
 ทั้งนี้คงจะ เนื่องจากว่า สตรีในเขตชนบทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ถึงแม้จะมีการ เปิดรับ
 สื่อสารมวลชนอยู่ในระดับสูงก็ตาม แต่ก็ยังมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรสูง เมื่อศึกษาความ
 สัมพันธ์ระหว่าง การ เปิดรับสื่อสารมวลชนกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร โดยทดสอบด้วยค่า χ^2
 พบว่า การ เปิดรับสื่อสารมวลชนกับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัย
 สำคัญทางสถิติระดับ .05 นั่นคือสตรีที่มีการ เปิดรับสื่อสารมวลชนอยู่ในระดับต่ำจะมีความคาดหวัง
 ที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรในสัดส่วนที่สูงกว่าสตรีที่มีการ เปิดรับสื่อสารมวลชนในระดับสูง ซึ่งสอดคล้อง
 กับการสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า การเปิดรับสื่อสารมวลชนของสตรีในเขตเมืองและเขตชนบทมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร สตรีที่มีการเปิดรับสื่อสารมวลชนแตกต่างกัน จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรแตกต่างกันด้วย และสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ สตรีที่มีการเปิดรับสื่อสารมวลชนอยู่ในระดับต่ำ จะมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรสูงกว่าสตรีที่มีการเปิดรับสื่อสารมวลชนในระดับสูง

สรุป

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของสตรีไทยเกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยบุตร ที่ได้นำมาศึกษาคือ ปัจจัยทางด้านประชากรได้แก่อายุ อายุแรกสมรส สถานภาพสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิต เพศของบุตร และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษาและการเปิดรับสื่อสารมวลชน ผลจากการศึกษาพบว่า อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิต เพศของบุตร อาชีพไม่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร และไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำหรับอายุแรกสมรสของสตรีในเขตเมือง พบว่า มีอิทธิพลต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร แต่อายุแรกสมรสของสตรีในเขตชนบทกลับพบในทางตรงกันข้าม ส่วนระดับการศึกษาและการเปิดรับสื่อสารมวลชนนั้น พบว่าไม่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรและสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย